

Інтегрована звітність як головний інструмент створення цінності

Основна мета статті – визначити переваги різних інструментів створення вартості, які можна використовувати для пояснення цінності, що підприємство створює за рахунок інтегрованої звітності. Список елементів Міжнародної інтегрованої системи звітності (IIRF) розроблено з метою аналізу того, як характеристики різних інструментів використовуються для пояснення створення вартості. Це дослідження враховує наступні структурні елементи: аналіз розвитку парадигм звітності, вивчення сутності та методик створення цінності підприємства. Аналіз генезису бухгалтерської звітності засвідчив парадигмальний зсув або перехід від традиційних видів звітності до інтегрованої звітності та поступовий процес її остаточного оформлення і формування транспарентного обліку на вимоги стейкхолдерів. Концепція створення цінності підприємства бере свій початок у 80-х роках і продовжує свій шлях удосконалення за умов поліпшення інтегрованої звітності. Встановлено, що основними джерелами створення цінності є шість основних капіталів підприємства. До того ж правильне їх управління та інтерпретація задля забезпечення повною інформацією усіх стейкхолдерів і є основою формування цінності (доданої вартості) підприємства. При цьому у нагоді стає Міжнародна інтегрована система звітності (IIRF). Проте жоден з розглянутих інструментів не повністю відповідає IIRF і це дослідження – лише перша частина спроби пояснити, як застарілі інструменти управління можуть сприяти розвитку і розумінню такої управлінської інновації, як інтегрована звітність.

Ключові слова: інтегрована звітність; цінність; інструменти створення цінності; зацікавлені сторони.

Актуальність теми. Концепція звітності кардинально змінилася за останні десятиліття: від класичної фінансової звітності до різних типів звітності, пов'язаних із соціальною та екологічною діяльністю (наприклад, звітність з корпоративної соціальної відповідальності, звітність зі сталого розвитку тощо), й до інтеграції фінансової і нефінансової інформації в інтегрованому звіті (або звіті про управління). Сьогодні стає зрозумілим, що традиційна фінансова інформація не задовольняє інформаційні потреби всіх зацікавлених сторін. Отже, необхідні нові засоби для оприлюднення інших типів інформації про діяльність підприємства.

У закордонній літературі часто зустрічається посилання на концепцію створення вартості [1], що є постійним об'єктом дискусій та обговорень. В цілому Концепція вартості – суб'єктивна: деякі підприємства висловлюють її тільки через фінансову віддачу (або через звичайну фінансову концепцію капіталу), інші звертаються до освоєння нових ринків або переналаштовують нову місію підприємництва (розширення еко-соціальними цілями) [2]. Призначення інтегрованої звітності (IR) претендує на роль пояснення того, як створюється цінність для різних зацікавлених сторін в середньостроковій і довгостроковій перспективі, маючи в якості вхідних даних шість типів капіталів: фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, природний та соціальний. Однак сьогодні є думки, що інтегрований звіт більше призначений для пояснення того, як створюється цінність саме для інвесторів, ніж для інших зацікавлених сторін.

Це дослідження стане спробою пояснення того, як інтегрована звітність може мати вплив на формування вартості підприємства та який інструмент створення вартості можна використовувати для подання цієї концепції в потенційному інтегрованому звіті. Дослідження у цій галузі необхідні, тому що існуюча література переважно зосереджена на описі того, як інструмент пояснює створення вартості та/або як його можна використовувати в нефінансовій звітності (особливо в звітності про сталий розвиток) без урахування зв'язку різних інструментів для комунікації створення вартості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Дослідженням проблем сталого розвитку, процесу формування нефінансової та/або інтегрованої звітності підприємствами займалися закордонні та вітчизняні вчені: К.А. Адамс, К. Ван Стаден, П.Гомес, В.А. Дерій, М.В. Дерій, В.М. Жук, І.В. Замула, Дж.Йорк, М.В. Корягін, Т.С. Кун, П.О. Куцик, С.Ф. Легенчук, Т.Майєнхард, Б.Поттер, П.Дж. Сінгх, О.Усатенко, Р.Е. Фріман, А.Халлер, М.Т. Швайзер, О.Л. Шерстюк та інші. Однак в сучасних умовах господарювання залишається актуальною і не до кінця вирішеною проблема щодо джерела та принципів створення цінності підприємства, його доданої вартості не тільки у фінансових еквівалентах, але й у плані соціального та екологічного впливу і взаємовідносин з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами.

Метою статті є дослідження потенційних можливостей інституту бухгалтерського обліку у визначенні переваг різних інструментів створення вартості, які можна використовувати для пояснення цінності, яку підприємство створює за рахунок інтегрованої звітності.

Викладення основного матеріалу. Інтегрована звітність є конгломератом бухгалтерсько-управлінських звітів, які відображають здатність підприємства генерувати вартість, що надається зовнішнім користувачам для прийняття рішень. Її виникнення пов'язано із нездатністю чинної парадигми вирішувати ті проблеми, які постали перед обліковою професією із настанням глобальної фінансової кризи [3, с. 17]. Згідно з IIRF інтегрована звітність досягається завдяки інтегрованому мисленню [4], внутрішньому процесу, призначеному для кращого розуміння бізнесу та поліпшенню процесу прийняття рішень [5]. Інтегрована звітність вимагає від менеджерів відповідну бізнес-модель підприємства: бенефіціара створеної цінності; як враховувати ризик і як розробляти стратегію.

Це дослідження призначене для інформування про засоби, які підприємство може використовувати для пояснення її цінності, створеної відповідно до характеристик новітнього підходу до звітності, який претендує на задоволення інформаційних потреб кожної зацікавленої особи. В цілому дослідження сприяє розумінню практики інтегрованої звітності без необхідності використання звіту, який називається «інтегрованим», оскільки він показує, як підприємства можуть використовувати те, що вони вже роблять або мають доступ для досягнення майбутніх потреб у звітності.

Наше дослідження враховуватиме такі елементи: аналіз розвитку парадигм звітності, вивчення сутності та створення цінності підприємства.

Аналіз розвитку парадигм звітності. Розглядаючи нефінансову звітність В.А. Дерій звертає увагу на поєднання обліку й аналізу соціальної звітності, яку й вважає нефінансовою. Окрім того визначає основні завдання соціального обліку – «збір, обробка, передача інформації про економічний, екологічний та соціальний стан підприємства, його працівників та зацікавлених сторін», та аналіз – «порівняння фактичних і планових показників нефінансової звітності; проведення факторного та SWOT-аналізу за кілька років; надання пропозицій щодо застосування тих чи інших показників у конкретному підприємстві» [6, с. 97].

Постійне відокремлення нефінансової звітності від фінансової пояснюється введенням нових класифікаційних ознак і відповідних видів обліку та аналізу в аспекті відповідальності сталого розвитку. До додаткових класифікаційних ознак можна віднести цілі сільськогосподарського підприємства і міру дотримання ними норм соціальної відповідальності. Вектор СР (рис. 1) охоплює використання всіх видів обліково-аналітичного забезпечення еко-соціального та економічного розвитку.

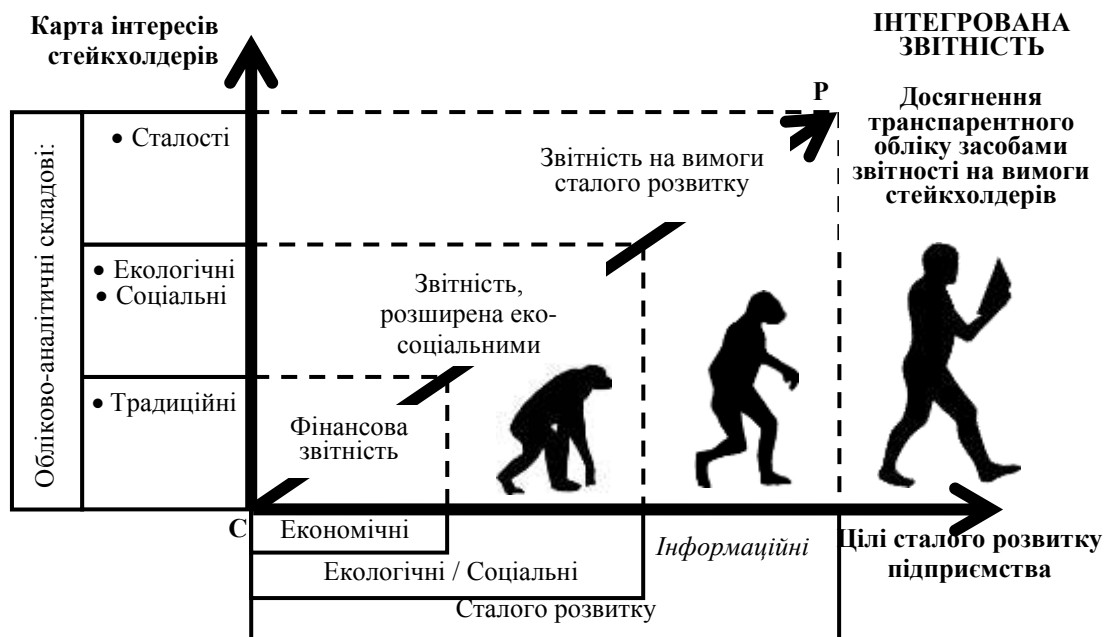
В основі функціонування наукового інституту є його «парадигма» як сукупність узагальнених ідей, гіпотез, методологічних підходів, які розділяються відповідним науковим співтовариством, є прийнятними для інших інститутів та оформлені у вигляді наукових теорій [7, с. 151; 8]. Якщо в межах існуючих теоретичних постулатів науковий інститут не може ефективно вирішувати поставлені перед ним питання, необхідна зміна його парадигми [9]. Нова парадигма має орієнтувати розвиток бухгалтерського обліку на забезпечення переходу людства до гармонійної економіки сталого розвитку, сприяти прискоренню цього переходу через запровадження прогресивних облікових систем. [7, с. 153].

Як свідчить практика обліку в Україні, відсутність аргументації та сприйняття суспільством нових наукових парадигм може зменшувати потребу ведення транспарентного бухгалтерського обліку. Завдає шкоди розвитку національної системи обліку сталого розвитку та його звітності зміна бухгалтерського обліку під керівництвом спотворених інформаційних систем: на рівні підприємств – примітивна подвійна бухгалтерія, на рівні держави (галузі) – сумнівна статистика, економічно необґрунтований податковий облік. Відсутність наукового бачення розвитку обліку сталого розвитку та звітності призводить до появи недосконалого законодавства й інших нормативних документів [7; 10].

Проведені дослідження остаточно підтвердили необхідність розроблення парадигми розвитку звітності про сталий розвиток підприємства (рис. 1).

Вона базується на синергетичній взаємодії карти інтересів стейкхолдерів та цілей сталого розвитку підприємства. Такий підхід формує матрицю оцінки рівня обліково-аналітичного забезпечення і пропонує дерево рішень для визначення варіантів звітності про сталий розвиток за трьома варіантами подання: звіт про сталий розвиток підприємства; альтернативний звіт про сталий розвиток, що є окремим або стислим звітом про сталий розвиток; розширений фінансовий звіт із відповідною таксономією фінансової звітності [11, с. 20].

Парадигмальний генезис бухгалтерської звітності дозволяє пояснити сучасний етап її історичного розвитку (рис. 1). Аналіз наведеного генезису бухгалтерської звітності дозволяє констатувати, що на сьогодні відбувається парадигмальний зсув – перехід від традиційних видів звітності до інтегрованої звітності та поступовий процес її остаточного оформлення і формування транспарентного обліку на вимоги стейкхолдерів.

Довідка: розробка автора

Рис. 1. Парадигма розвитку звітності про сталий розвиток підприємства

Концепція цінності підприємства. З одного боку, Оксфордський словник [12] визначає іменник «цінність» як «важливість, цінність або корисність чого-небудь», а дієслово «цінність» – як «вважати (когось чи щось) важливим або корисним». З другого боку, Кембриджський словник [13] визначає «цінність» як іменник, так і дієслово теж. У ньому наводяться наступні визначення: «сума грошей, яку можна отримати за щось» і «важливість або цінність чого-небудь для когось». Отже, визначення «цінності» полягає в оцінці вигод (матеріальних або нематеріальних), які суб'єкт отримує, використовуючи щось і заради цього існує та здійснює господарську діяльність. Тому варто наголосити на суб'єктивному розумінні цього слова, тому що воно завжди залежить від суб'єкта господарювання, який оцінює переваги. Кожне підприємство індивідуальне з точки зору спеціалізації, внутрішньої організації, правил корпоративної культури, методів управління тощо. Отже, цінність не може бути створена без наявності стейкхолдерів, здатних її оцінити, і, щоб створити цінність, зацікавлені особи мають бути добре відомі тому, хто її створює.

Також варто зауважити, що основний і самий традиційний підхід до пояснення вартості – це економічний, що включає грошові вимірники. Для підприємництва – це «акціонерна вартість», яка була запропонована Альфредом Раппартом у його книзі «Створення акціонерної вартості» (1986). У тому ж десятилітті Річард Е. Фріман запропонував термін «стейкхолдер» у своїй книзі «Стратегічне управління: підхід зацікавлених сторін» (1984). Основна ідея цієї концепції полягала в тому, що бізнес не може існувати без врахування інтересів різних сторін з його внутрішнього і зовнішнього середовища. Категорія «стейкхолдери» визначається як «групи або окремі особи, які отримують вигоду або мають вплив» і включає співробітників, клієнтів, постачальників, навколишнє оточення тощо [14]. Грунтуючись на цій концепції, так звана «цінність зацікавлених сторін» приймає форму багатовимірного поняття, що зв'язує бізнес з інтересами різних учасників.

У наступному десятилітті Марк Х. Мур представив концепцію «Громадська цінність» у своїй книзі «Створення громадської цінності: стратегічне управління в уряді» (1995). Ця категорія розглядалася як еквівалент «цінності зацікавлених сторін» в державному управлінні та враховує також соціальні й політичні аспекти створення вартості [15].

Проте широка версія корпоративної цінності була втілена у категорії «додана вартість» (Value Added), тому що вона показує валову вартість, створену підприємством [16]. Провідні експерти по брендам визнали це «відносною, а не абсолютною концепцією» [17] і в кінці 1970 років вона стала більш популярною в Великобританії завдяки публікації корпоративних звітів провідних компаній. Як правило, «додана вартість» (Value Added) сприймається як міра бухгалтерського обліку, що визначається як «вартість, створена діяльністю фірми і її співробітників, тобто продажу, за вирахуванням витрат на покупку товарів і послуг». [18].

Після 2000 року ми знаходимо нові поняття, пов'язані зі словом «цінність». По-перше, концепція «загальна цінність», досліджена Портером і Крамером у 2006, є ще одним вектором, що вказує на ідею створення цінності як для бізнесу, так і для суспільства. Вони визначають цінність як «вигоди, пов'язані

з витратами, а не тільки з вигодами», а «загальна цінність» фокусується на «виявленні та розширенні зв'язків між соціальним і економічним прогресом» [19]. Ініціатива загальних цінностей була запропонована у 2018 році та означає стратегію управління, яка дозволяє підприємствам знаходити можливості для бізнесу, виявляючи і вирішуючи соціальні проблеми, які перетинаються з їхнім бізнесом. Ця концепція діє на трьох рівнях: переосмислення продуктів і ринків, перевизначення продуктивності в ланцюжку створення вартості, забезпечення розвитку локальних кластерів [20].

Інструменти виміру при створенні вартості. Вплив фірми на її внутрішнє і зовнішнє середовище розуміється через цінність, створену для кожної зацікавленої сторони. Це призводить до виникнення кількох вимірів, які необхідно враховувати при оприлюдненні результатів річної звітності [21]. Отже, створення вартості пов'язано з різними типами продуктивності, які націлені на різні категорії зацікавлених сторін. Нефінансова звітність допомагає підприємствам поліпшити відносини зі своїми зацікавленими сторонами. Деякі з причин, що спонукають підприємства повідомляти про показники стійкості у своїх звітах, полягають в необхідності дотримання законодавства, пропаганді своїх досягнень у цій галузі з метою задоволення очікувань зацікавлених сторін, а також щоб уникнути ризику втрати репутації.

Поряд з звітами про сталій розвиток ще однією ініціативою щодо врахування екологічних і соціальних аспектів в оцінці корпоративної цінності є інтегрована звітність. Тобто інтегрована звітність пояснює, як підприємства створюють вартість з плином часу, і сприяє розвитку інтегрованого мислення всередині фірми [21]. Перше громадське обговорення того, що таке «створення вартості» і кому вона адресована, було проведено Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC) в документі для обговорення в 2011 році. Було отримано 214 запитів та питань, більшість з яких пов'язані з побажанням надати більш детальну інформацію про бенефіціарів створення вартості, навести їх приклади. Погляд на практичну цінність інтегрованої звітності був представлений IIRC через серію «Створення цінності». Основна мета цих публікацій полягала в тому, щоб пояснити, як практика інтегрованої звітності створює цінність для правління, для інвесторів і для організації через концепцію інтегрованого мислення. Всі ці документи передбачають, що інтегрована звітність більше орієнтована на «цінність для інших», ніж «цінність для організації» [22].

Основна мета цього дослідження полягає в тому, щоб визначити, як різні інструменти створення вартості відповідають змісту Міжнародної інтегрованої системи звітності та можуть бути реалізовані для передачі цінності, створеної в інтегрованому звіті.

У зв'язку з цим на основі моделі шести капіталів було складено список відповідності пунктів принципів Міжнародної інтегрованої системи звітності (IIRF) для формування цінності підприємства (доданої вартості) (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідність пунктів принципів Міжнародної інтегрованої системи звітності для формування цінності підприємства

№	Об'єкт створення цінності (доданої вартості)	IIRF параграф
1	Фінансовий капітал (дивіденди, відсотки)	2.15
2	Виробничий капітал (амортизація обладнання чи будівель, інфраструктурні витрати)	2.15
3	Інтелектуальний капітал (патенти, авторські права, програмне забезпечення, права)	2.15, 2.18
4	Людський капітал (витрати, пов'язані з працівниками)	2.15
5	Соціальний та відносинний капітал (пожертви, внесок у соціальні програми, податки)	2.15, 2.18
6	Природний капітал (екологічні витрати)	2.15
7	Стратегічна спрямованість та орієнтація на майбутнє (планування нових заходів, порівняння з попередніми роками, виявлення ризиків та можливостей)	3.3–3.5
8	Зв'язок інформації (різні типи капіталів, кількісна та якісна інформація, фінансова та нефінансова інформація, зв'язок між звітом та іншими каналами комунікації)	3.6–3.9
9	Відносини із зацікавленими сторонами (враховує і відповідає потребам різних зацікавлених сторін)	3.10–3.16
10	Істотність (визначає відповідні проблеми підприємства, які впливають на її здатність створювати вартість, аналізує їх і обчислює суму створеної вартості)	3.17–3.35
11	Доречність (логічна структура, лаконічність)	3.36–3.38
12	Надійність та повнота (позитивні та негативні питання, перевірена інформація)	3.39–3.53
13	Послідовність, безперервність і порівнянність (порівняння з часом, постійна методологія застосування)	3.54–3.57

Довідка: розробка автора на основі [12; 21; 22]

Перші шість рядків відносяться до шести капіталів і пропонують деякі приклади елементів, які можна вважати частиною цих капіталів. Наступні сім рядків проливають світло на керівні принципи інтегрованої звітності. У дужках представлені докладні відомості про кожен принцип і про те, що слід шукати в документації інструмента.

Кодування було виконано, ґрунтуючись на існуванні концепції або вимірювань, що відносяться до пункту Міжнародної інтегрованої системи звітності. Цей контрольний список покликаний прояснити, як в теорії інструменти підкреслюють концепцію створення вартості в інтегрованій звітності. Інтерпретація цього контрольного списку має бути зроблена так, якщо б вона застосовувалася до звітів. Це означає, що, наприклад, у звіті ми очікуємо знайти інформацію про фінансовий капітал і відносини зацікавлених сторін.

Для розуміння того, наскільки послідовним або несумісним є положення Міжнародної інтегрованої системи звітності (IIRF), розглядається кожен інструмент створення вартості, що дає підприємству найбільшу вигоду від інформації, отриманої при застосуванні цих інструментів. Однак очікується, що жоден з інструментів не буде повністю відповідати IIRF, оскільки в іншому випадку інтегрована звітність теж не повинна бути суцільно регламентованою на кшталт фінансової звітності. З огляду на це, підприємство прагнути прийняти принцип інтегрованої звітності. Використання цих інструментів повинно ґрунтуватися не на принципах обліку, а, найімовірніше, на більш чітко визначеній методології.

Сьогодні в українському законодавстві немає точного пояснення щодо інформації, яку має містити інтегрований звіт, а також точного формату документа. Отже, ніхто насправді не знає, що представляти у своїх звітах під час створення вартості, як описано в Міжнародній інтегрованій системі звітності (IIRF). Розуміння існуючого інструменту, призначеного для створення вартості, може бути корисним у момент підготовки річного звіту в інтересах різних зацікавлених сторін [23]. Як зазначалося вище, ці інструменти передбачають більш точні кроки, яких необхідно дотримуватися. Це дозволяє перетворити результат, отриманий шляхом застосування інструменту, в ресурс для створення доданої вартості в інтегрованому звіті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З точки зору інтегрованої звітності процес створення вартості відбувається через бізнес-модель підприємства, яка розглядає капітали як вхідні дані, виконуючи які виробляє вихідні дані, що з часом створюють або руйнують додану вартість для підприємства, її зацікавлених сторін, суспільства і навколишнього середовища.

Термін «цінність» був визначений як вигода, яку хтось отримує від чогось, але цінність не може бути створена без того, щоб хтось оцінював її. Ми живемо в суспільстві, де все пов'язано: взаємовідносини з соціумом та різноманітним навколишнім середовищем. Ми всі залежимо один від одного. Отже, підприємства мають намагатися враховувати якомога більше інтересів своїх зацікавлених сторін, незалежно від того, за допомогою якого інструменту або методу вони розраховують величину створеної так званої «вартості» або «цінності».

Це дослідження було спрямовано на те, щоб знайти характеристики існуючих інструментів створення вартості, яку підприємство створює в потенційному інтегрованому звіті.

Існує безліч інструментів і засобів, які враховують думку про різні аспекти, згадані в Міжнародній інтегрованій системі звітності (IIRF) щодо капіталів та їхніх принципів або елементів контенту. Інтегрована звітність передбачає один звіт, в якому вся інформація взаємопов'язана і являє собою результат досягнення інтегрованого мислення всередині підприємства. З огляду на цю ідею, укладач інтегрованих звітів має вміти вивчати і використовувати існуючі методи бухгалтерського обліку, щоб полегшити свою роботу та надати повну і коротку інформацію про цінності, які створює підприємство.

Як і будь-яке інше дослідження, це теж має обмеження. Можна припустити, що контрольний список застосовується до кількох інструментів створення вартості. Однак автор спробував порівняти інструменти, орієнтовані на більш ніж один капітал, щоб наблизитися до концепції інтегрованої звітності. Інше обмеження може виходити з того факту, що існує тільки одна людина, яка аналізує ці інструменти, навіть якщо аналіз засновано на словах і фразах з документації інструменту.

Це дослідження являє собою перший крок у побудові практичної основи оцінки цінності підприємств. Наступним кроком і майбутнім напрямом досліджень є застосування аналогічного методу до оцінки впливу інтегрованої звітності на формування доданої вартості підприємств різних галузей і / або країн у різні роки, щоб побачити, як мікро-, малі, середні та великі підприємства повідомляють про створення цінностей своїм зацікавленим сторонам. Більше того, майбутні дослідження можуть бути спрямовані на те, щоб з'ясувати, які підприємства вважають за краще в якості інструменту для кількісної оцінки цінності, які вони створюють для різних зацікавлених сторін.

Список використаної літератури:

1. IIRC. Value Creation. Background paper / International Integrated Reporting Council. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/08/Background-Paper-Value-Creation.pdf>.

2. IIRC. Materiality in <IR>. Guidance for the preparation of integrated reports / International Integrated Reporting Council. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf.
3. Куцик П. Інтегрована звітність як нова парадигма розвитку бухгалтерської звітності / П.Куцик, М.Корягін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 5. – С. 11–18.
4. IIRC. International Integrated Reporting Framework / International Integrated Reporting Council. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.
5. Exploring the implications of integrated reporting for social investment (disclosures) / C.A. Adams, B.Potter, P.J. Singh, J.York // British Accounting Review. – 2016. – № 48 (3). – P. 283–296.
6. Дерій В.А. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі / В.А. Дерій, М.В. Дерій // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 2. – С. 95–103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2326.pdf>.
7. Жук В.М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку / В.М. Жук // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2009. – Вип. 6 (24), Ч. 1. – С. 148–159.
8. Legenchuk S.F. Analysis of management forms of collective investment institutions to organise the accounting system / S.F. Legenchuk, O.Usatenko // Economic Annals-XXI. – 2016. – № 156 (1–2). – P. 112–115 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.21003/ea.V156-0026>.
9. Kuhn T.S. The Function of Dogma in Scientific Research / T.S. Kuhn ; Ed. A.C. Crombie. – Scientific Change : Symposium on the History of Science, University of Oxford, 9–15 July 1961. – New York and London : Basic Books and Heineman, 1963. – P. 347–369.
10. Замула І.В. Учетная составляющая управления экологическими обязательствами в соответствии с принципами устойчивого развития / И.В. Замула // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 4 (166). – С. 261–267.
11. Сокіл О.Г. Обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку аграрного підприємництва: теорія, методологія, практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д.е.н : спец. 08.00.09 / І.В. Замула. – Київ, 2019. – 41 с.
12. Цінність : Oxford English dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://en.oxforddictionaries.com/definition/value>.
13. Цінність : Cambridge English dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/value>.
14. Freeman R.E. Stakeholder Theory of the Modern Corporation / R.E. Freeman // Perspectives in Business Ethics Sie. – 2001. – № 3. – 144 p.
15. Meynhardt T. The Public Value Scorecard / T.Meynhardt, P.Gomez, M.T. Schweizer // Performance. – 2014. – № 6 (1). – P. 2–9.
16. Haller A. The value added statement – an appropriate instrument for Integrated Reporting / A.Haller, C. Van Staden // Accounting, Auditing & Accountability Journal. – 2014. – № 27 (7). – P. 1190–1216 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2013-1307>.
17. De Chernatony L. Added value: its nature, roles and sustainability / L. De Chernatony, F.Harris, F.Dall'Olmo Riley // European Journal of Marketing. – 2000. – № 34 (1/2). – P. 39–56 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://doi.org/10.1108/03090560010306197>.
18. Van Staden C.J. The relevance of theories of political economy to the understanding of financial reporting in South Africa: the case of value added statements / C.J. Van Staden // Accounting Forum. – 2003. – № 27 (2). – P. 224–246.
19. Porter M.E. Creating Shared Value. How to reinvent capitalism – and unleash a wave of innovation and growth / M.E. Porter, M.R. Kramer // Harvard Business Review. – January–February 2011. – Reprint R1101C. – P. 1–17.
20. About Shared Value / Shared Value Initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.sharedvalue.org/about-shared-value>.
21. GRI. Forging a path to Integrated Reporting. Insights from the GRI Corporate Leadership Group on Integrated Reporting / Global Reporting Initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI-CLG_IntegratedReporting.pdf.
22. IIRC. Creating Value. Value to Investors / International Integrated Reporting Council. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/04/Creating-Value-Investors.pdf>.
23. Шерстюк О.Л. Обліковий підхід до формування інформації інтегрованої звітності / О.Л. Шерстюк // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2019. – Вип. 3 (44). – С. 75–81.

References:

1. International Integrated Reporting Council (2013), «IIRC. Value Creation. Background paper», [Online], available at: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/08/Background-Paper-Value-Creation.pdf>
2. International Integrated Reporting Council (2015), «IIRC Materiality in <IR>. Guidance for the preparation of integrated reports», [Online], available at: https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf
3. Kucyk, P. and Korjagin, M. (2015), «Integrovana zvitnist' jak nova paradygma rozvytku buhgalters'koi' zvitnosti», *Buhgalters'kyj oblik i audyt*, No. 5, pp. 11–18.

4. *International Integrated Reporting Council* (2013), «IIRC. International Integrated Reporting Framework», [Online], available at: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>
5. Adams, C.A., Potter, B., Singh, P.J. and York, J. (2016), «Exploring the implications of integrated reporting for social investment (disclosures)», *British Accounting Review*, No. 48 (3), pp. 283–296.
6. Derij, V.A. and Derij, M.V. (2014), «Oblikovi ta analitychni komponenty nefinansovoi' zvitnosti ta i'h rol' v ekonomichnij systemi», *zbirnyk naukovykh prac' VNAU, serija Ekonomichni nauky*, No. 2, pp. 95–103, [Online], available at: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2326.pdf>
7. Zhuk, V.M. (2009), «Paradygma buhgalters'kogo obliku ekonomiky garmonijnogo rozvytku», *Ekonomichni nauky, serija Oblik i finansy*, Issue 6 (24), Vol. 1, pp. 148–159.
8. Legenchuk, S.F. and Usatenko, O. (2016), «Analysis of management forms of collective investment institutions to organise the accounting system», *Economic Annals-XXI*, No. 156 (1–2), pp. 112–115, [Online], available at: <http://dx.doi.org/10.21003/ea.V156-0026>
9. Kuhn, T.S. (1963), «The Function of Dogma in Scientific Research», in Crombie, A.C. (ed.), *Scientific Change*, Symposium on the History of Science, University of Oxford, 9–15 July 1961, Basic Books and Heineman, New York and London, pp. 347–69.
10. Zamula, Y.V. (2015), «Uchetnaja sostavljajushhaja upravlenyja ekologicheskymy objazatel'stvamy v sootvetstvyy s pryncypamy ustojchyvogo rozvytyja», *Aktual'ni problemy ekonomiky*, No. 4 (166), pp. 261–267.
11. Sokil, O.H. (2019), *Oblikovo-analityчне zabezpechennja stalogo rozvytku agrarnogo pidpryjemnyctva: teorija, metodologija, praktyka*, Abstract of the Ph.D. dissertation, spec. 08.00.09, Kyi'v, 41 p.
12. «Value», *Oxford English dictionary*, [Online], available at: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/value>
13. «Value», *Cambridge English dictionary*, [Online], available at: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/value>
14. Freeman, R.E. (2001), «Stakeholder Theory of the Modern Corporation», *Perspectives in Business Ethics* *Sie*, No. 3, p. 144.
15. Meynhardt, T., Gomez, P. and Schweizer, M.T. (2014), «The Public Value Scorecard», *Performance*, No. 6 (1), pp. 2–9.
16. Haller, A. and van Staden, C. (2014), «The value added statement – an appropriate instrument for Integrated Reporting», *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, No. 27 (7), pp. 1190–1216, [Online], available at: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2013-1307>
17. De Chernatony, L., Harris, F. and Dall'Olmo Riley, F. (2000), «Added value: its nature, roles and sustainability», *European Journal of Marketing*, No. 34 (1/2), pp. 39–56, [Online], available at: <https://doi.org/10.1108/03090560010306197>
18. Van Staden, C.J. (2003), «The relevance of theories of political economy to the understanding of financial reporting in South Africa: the case of value added statements», *Accounting Forum*, No. 27 (2), pp. 224–246.
19. Porter, M.E. and Kramer, M.R. (2011), «Creating Shared Value. How to reinvent capitalism – and unleash a wave of innovation and growth», *Harvard Business Review*, January–February 2011, Reprint R1101C, pp. 1–17.
20. *Shared Value Initiative*, «About Shared Value», [Online], available at: <https://www.sharedvalue.org/about-shared-value>
21. *Global Reporting Initiative*, «GRI. Forging a path to Integrated Reporting. Insights from the GRI Corporate Leadership Group on Integrated Reporting», [Online], available at: https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-CLG_IntegratedReporting.pdf
22. *International Integrated Reporting Council* (2016), «IIRC. Creating Value. Value to Investors», [Online], available at: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/04/Creating-Value-Investors.pdf>
23. Sherstjuk, O.L. (2019), «Oblikovyj pidhid do formuvannja informacii' integrovanoi' zvitnosti», *Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu*, Issue 3 (44), pp. 75–81.

Сокіл Олег Григорійович – доктор економічних наук, завідувач кафедри обліку і оподаткування Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного.

Наукові інтереси:

- обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку;
- інтегрована звітність.

E-mail: oleh.sokil@tsatu.edu.ua.

ORCID: 0000-0002-3121-826X

Стаття надійшла до редакції 24.01.2020.